

Αφαιρετική απόλυτη, χρονική (κυρίως) μετοχή

Αναλύεται σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση:

Αναλύεται σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση

α) γνήσια ή κανονική

- Αν η μετοχή είναι χρόνου ενεστώτα (εκφράζει το σύγχρονο στο παρελθόν), τότε αναλύεται σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση που εισάγεται με τον ιστορικό-δηγηματικό cum και εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού ή με τον χρονικό dum και εκφέρεται με οριστική φέρεται ή με τον καθαρά χρονικό cum και εκφέρεται με οριστική παρατατικού.

- Αν η μετοχή είναι χρόνου παρακειμένου (εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν), τότε αναλύεται σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση που εισάγεται με τον ιστορικό cum και εκφέρεται με υποτακτική υπερουντέλικου ή με τον καθαρά χρονικό cum ή τους postquam, ubi, ut, simul και εκφέρεται με οριστική παρακειμένου ή υπερουντέλικου.

Σημείωση:

- Το υποκείμενο της μετοχής τρέφεται σε υποκείμενο του ρήματος σε πτώση ονομαστική.
- Από τη μετοχή προκύπτει το ρήμα της χρονικής πρότασης, το οποίο βρίσκεται πάντα σε παθητική διάθεση για τη μετοχή του παρακειμένου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΚΕΙΜΕΝΟ 23 **occiso Scriboniano**

- Cum (ιστορικός) Scribonianus occisus esset
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) Scribonianus occisus est

ΚΕΙΜΕΝΟ 35 **aere collato**

- Cum (ιστορικός) aes collatum esset
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) aes collatum est
- intercepta epistula (υποθετική)
- Si epistula intercepta sit

ΚΕΙΜΕΝΟ 45

aliis et aliis dicentibus (η μονοδική σε ενεστώτα).

ΚΕΙΜΕΝΟ 50

- Cum (ιστορικός) alii et alii dicerent
- Dum alii dicunt
- Cum alii dicebant

β) **Νόθα ή Ιδιόζουσα** (χρόνου παρακειμένου, εκφράζει το προτερόχρονο στο παρελθόν)

Αναλύεται σε δευτερεύουσα χρονική πρόταση που εισάγεται με τον ιστορικό-δηγηματικό cum και εκφέρεται πάντα με υποτακτική υπερουντέλικου ή με τον καθαρά χρονικό cum cum και εκφέρεται πάντα με οριστική παρακειμένου ή υπερουντέλικου ή τους postquam, ubi, ut, simul και εκφέρεται με οριστική παρακειμένου ή υπερουντέλικου.

Σημείωση:

- Το υποκείμενο της μετοχής τρέφεται σε αντικείμενο του ρήματος σε πτώση αιτιατική.
- Από τη μετοχή προκύπτει το ρήμα της χρονικής πρότασης, το οποίο βρίσκεται σε ενεργητική διάθεση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΚΕΙΜΕΝΟ 21

deletis legionibus

- Cum Galli deleviscent legiones.
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) Galli deleverunt legiones.
- quibus interemptis**
- Cum Camillus interemisset eos.
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) Camillus interēmit eos.

ΚΕΙΜΕΝΟ 29

audita salutatione

- Cum Caesar audivisset salutationem.
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) Caesar audivit salutationem.

ΚΕΙΜΕΝΟ 34

abiectis armis

- Cum praedones abiecissent arma.
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) praedones abiecerunt arma

ΚΕΙΜΕΝΟ 40

occupata urbe

- Cum Sulla occupavisset urbem.
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) Sulla occupavit urbem.

ΚΕΙΜΕΝΟ 47

hac re audita

- Cum Augustus audivisset hanc rem.
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) Augustus audivit hanc rem.

ΚΕΙΜΕΝΟ 48

admissis amicis

- Cum Sertorius admississet amicos.
- Postquam (ubi, ut, simul, cum) Sertorius admisit amicos.

ΚΕΙΜΕΝΟ 50

dicta sententia

- Cum eam sententiam dixisset.
- (Postquam (ubi, ut, simul, cum) eam sententiam dixit).

γ) Ιδιόμορφη (Βλέπε και Ενότητα 21)

Χρονική πρόταση με μορφή:

- **Cum (Χρονικός) + Οριστική Παρατατικού του sum.**
- **Cum (ιστορικός) + Υποτακτική Παρατατικού του sum.**
- **Dum + Οριστική Ενεστώτα του sum.**

Brenno duce ... (21)

- Cum Brennus dux erat.
- Cum Brennus dux esset.
- Dum Brennus dux est.
- Patre imperatore ... (30)
- Cum pater imperator erat
- Cum pater imperator esset.
- Dum Pater imperator est.

▣ Συνημμένη μετοχή

1. Επίθετική μετοχή

Αναλύεται σε αναφορική πρόταση με τη μορφή: **αναφορική αντωνυμία** (σε ονομαστική πτῶση και σε συμφωνία με τον προσδιοριζόμενο όρο στο γένος και τον αριθμό) **και οριστική** (ο χρόνος καθορίζεται από τον χρόνο της μετοχής και τον χρόνο του ρηματικού τύπου εδάφους της).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΚΕΙΜΕΝΟ 21

non aequo iure divisam

- quae non aequo iure divisa est (divisa erat).

ΚΕΙΜΕΝΟ 23

diu cohibitae

- quae diu cohibitae sunt (cohibitae erant).

interroganti

- qui persaepe interrogabat.

ΚΕΙΜΕΝΟ 41

obsolēto

- qui obsolētus est (obsolētus erat).

ΚΕΙΜΕΝΟ 42

nascētem

- quae nascebātur

2. Απτολογική μετοχή

Αναλύεται σε απτολογική πρόταση με τη μορφή:

- απτολογικός σύνδεσμος (**quod, quia, quoniam**) **και οριστική** (για τη δήλωση αντικειμενικής απτολογίας) ή υποτακτική (για τη δήλωση υποκειμενικής απτολογίας).
- απτολογικός σύνδεσμος **cum** **και υποτακτική** (όταν η απτολογία είναι αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

ΚΕΙΜΕΝΟ 21

illuc appensum

- quod (quia, quoniam) illuc appensum est (αντικειμενική απτολογία).
- quod (quia, quoniam) illuc appensum esset (υποκειμενική απτολογία).
- cum illuc appensum esset (αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)

ΚΕΙΜΕΝΟ 24

indignātus

- quod (quia, quoniam) Ennius indignātus est (αντικειμενική απτολογία).
- quod (quia, quoniam) Ennius indignātus esset (υποκειμενική απτολογία).
- cum Ennius indignātus esset (αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)

ΚΕΙΜΕΝΟ 24

desideranti

- quod (quia, quoniam) desiderābat (αντικειμενική απτολογία).
- quod (quia, quoniam) desiderāret (υποκειμενική απτολογία).
- cum desiderāret (αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας).

3. **Εναντιωματική μετοχή**
Αναλύεται σε εναντιωματική πρόταση με τη μορφή: εναντιωματικός σύνδεσμος **etsi** και οριστική ή **licet** και υποτακτική.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 21 **absens**
– etsi aberat.
– licet abesset.

4. **Χρονική μετοχή**

Αναλύεται σε χρονική πρόταση.

Αν η μετοχή είναι **χρόνου ενεστώτα**, τότε και δηλώνει το σύγχρονο, η χρονική πρόταση έχει τη μορφή:

α. Χρονικός σύνδεσμος **dum** και οριστική ενεστώτα,

β. Χρονικός σύνδεσμος **cum** (ιστορικός-δηληγματικός) και υποτακτική παρατατικού (ή ατομικού).

γ. Χρονικός σύνδεσμος **cum** (καθάρυ χρονικός) και οριστική παρατατικού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 21 **iam abeuntes**

- dum abeunt.
- cum abirent.
- cum abibant

ΚΕΙΜΕΝΟ 43 **ingredienti**

- dum ingredieris (ingredere).
- cum ingrediereris (ingredere).
- cum ingrediebāris (ingrediebāre)

Αν η μετοχή είναι **χρόνου παρακειμένου**, τότε και δηλώνει το προτερόχρονο, η χρονική πρόταση έχει τη μορφή:

α. Χρονικός σύνδεσμος **postquam** (**ubi, simul, ut, cum**) και οριστική παρακειμένου (ή υπερσυντελικού),

β. Χρονικός σύνδεσμος **cum** (ιστορικός-δηληγματικός) και υποτακτική υπερσυντελικού.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 21 **rogātus**

- postquam (ubi, simul, ut, cum) rogātus est.
- cum rogātus esset.

ΚΕΙΜΕΝΟ 40 **interrogātus**

- postquam (ubi, simul, ut, cum) interrogātus est.
- cum interrogātus esset.

5. Υποθετική μετοχή
Αναλύεται σε υποθετική πρόταση με μορφή ανάλογη ως προς το είδος του υποθετικού λόγου που σχηματίζεται.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ 45 **interceptā epistolā**

- Si intercepta sit, nē ... cognoscantur (εξαρτημένος λόγος).
 - Si intercepta erit, nē ... cognoscantur (απορριπτική υποτακτική) (ανεξάρτητος λόγος).
- Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΣΕ ΜΕΤΟΧΗ

A ΕΠΙΛΟΓΗ ΜΕΤΟΧΗΣ

Επιλέγουμε τον χρόνο της μετοχής ανάλογα με τη χρονική βαθμίδα της πρότασης που καλούμαστε να συμπληρώσουμε. Δηλαδή:

Χρονική βαθμίδα πρότασης	Χρόνος μετοχής
Σύγχρονο	Ενεστώτας
Προτερόχρονο	Παρακειμενος
Υστερόχρονο	Μέλλοντας

B ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΟΧΗΣ

- Αν συμπληρώσουμε πρόταση με ενεργητική σύνταξη και με χρονική βαθμίδα σύγχρονο ή υστερόχρονο σε μετοχή ενεστώτα ή μέλλοντα, τότε υποκείμενο της μετοχής θέτουμε το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης που συμπληρώσαμε.
- Αν συμπληρώσουμε πρόταση με ενεργητική σύνταξη και με χρονική βαθμίδα προτερόχρονο σε μετοχή παρακειμένου, τότε υποκείμενο της μετοχής θέτουμε το αντικείμενο (απαιτητικής πτώσης) του ρήματος της πρότασης που συμπληρώσαμε.
- Αν συμπληρώσουμε πρόταση με παθητική σύνταξη και με χρονική βαθμίδα προτερόχρονο σε μετοχή παρακειμένου, τότε υποκείμενο της μετοχής θέτουμε το υποκείμενο του ρήματος της πρότασης που συμπληρώσαμε.
- Αν συμπληρώσουμε πρόταση με παθητική σύνταξη και με χρονική βαθμίδα σύγχρονο ή υστερόχρονο σε μετοχή ενεστώτα ή μέλλοντα, τότε υποκείμενο της μετοχής θέτουμε το ποιητικό αίτιο του ρήματος της πρότασης που συμπληρώσαμε.
- Τα αποθετικά και τα ημιαποθετικά ρήματα έχουν, συνήθως, ενεργητική διάθεση, οπότε λαμβάνουμε ανάλογα.

Γ ΜΕΤΟΧΗ ΣΥΝΗΜΜΕΝΗ / ΜΕΤΟΧΗ ΑΠΟΛΥΤΗ

1. Σε περίπτωση που το υποκείμενο της μετοχής έχει και άλλο συντακτικό ρόλο μέσα στην πρόταση στην οποία αυτή ανήκει, τότε η μετοχή είναι συνημμένη σε αυτόν τον όρο. Επομένως τη θέτουμε στην πτώση, στον αριθμό και στο γένος του υποκειμένου της.
2. Σε περίπτωση που το υποκείμενο της μετοχής δεν έχει άλλο συντακτικό ρόλο μέσα στην πρόταση στην οποία αυτή ανήκει, τότε η μετοχή είναι απόλυτη. Επομένως θέτουμε το υποκείμενο της σε πτώση αφαιρετική και τη μετοχή σε αφαιρετική πτώση και στον αριθμό και στο γένος του υποκειμένου της.

Παρατηρήσεις

1. Σε περίπτωση που συμπτύσσουμε πρόταση σε μετοχή παρακειμένου δηλώνουμε το ποιητικό αίτιο -εφόσον το γνωρίζουμε- μόνο αν δε συμπλητεί με το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος της πρότασης στην οποία ανήκει η μετοχή (δηλαδή δημιουργείται γνήσια αφαιρετική απόλυτη), αν όμως συμπλητεί (δηλαδή δημιουργείται αφαιρετική απόλυτη νόθα), τότε δε δηλώνουμε το ποιητικό αίτιο.
2. Σε περίπτωση που συμπτύσσουμε πρόταση σε μετοχή ενεστώτα του ρήματος sum δεν τη δηλώνουμε -εφόσον δεν απαντά ως απλή-, αλλά δημιουργούμε αφαιρετική απόλυτη ιδιόμορφη γράφοντας μόνο το υποκείμενο σε πτώση αφαιρετική και το ουσιαστικό ή το ειδικό επιθετο στην ίδια πτώση.
3. Προσοχή απαιτείται στην επιλογή μετοχής αποθετικού ρήματος, δεδομένου ότι αυτά έχουν, συνήθως, ενεργητική διάθεση, οπότε και το υποκείμενο της παραγόμενης μετοχής συμπλητεί με το υποκείμενο του ρήματος της προς συμπίεξη πρότασης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1. quod illic aurum pensātum est → **aurο illic pensāto**.
2. cum lacrimae suae - vincerent prorumperenque → **lacrimis suis vincentibus prorumperentibusque**
3. Conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secūta est → **Arria, conductā piscatoriā naviculā ingentem navem secūta est**.
4. et eum a ianua quaereret → **et eum a ianuā quaerens**
5. quod Nasica ... mentiebatur → **Nasicā ... mentiente**
6. cum te quaerem → **quaerens te**
7. Plato hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit. → **Plato hominem comprehensum in custodiam Epheso tradidit**.
8. nisi ... haberem → **non habens**
9. si pergis → **te pergente**
10. Cum Servius Sulpicius Galba et Aurelius Cotta consules in senātu contenderent → **Servio Sulpicio Galbā et Aurelio Cottā consulibus in senātu contendentibus**